

RECENZJA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

MGR GUANG HU

ZLECENIODAWCA RECENZJI:

Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina z siedzibą w Warszawie, pismo z dnia 8 kwietnia 2024 r., zlecenie podjęte na podstawie ustawy z dnia 20 lipca 2018 r., Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2023 r. poz. 742 z późn. zm.).

DOTYCZY:

Postępowania wszczętego przez Radę Dyscypliny Artystycznej Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina w sprawie nadania stopnia doktora w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie – sztuki muzyczne oraz decyzji UMFC w sprawie wyznaczenia mnie recenzentem w/w postępowaniu.

Do nadesłanego mi pisma przez Przewodniczącą Rady Dyscypliny Artystycznej prof. dr hab. Pawła Łukaszewskiego z dnia 8 kwietnia 2024 roku, informującego o wszczęciu postępowania w sprawie nadania stopnia doktora panu Guan Hu w dyscyplinie artystycznej sztuki muzyczne i wyznaczeniu mnie na recenzenta pracy doktorskiej pt. „Orientalizm w utworach zachodnich na przykładzie *Turandot*, *Madame Butterfly* i *Das Land des Lächelns*” została dołączona następująca dokumentacja:

- rozprawa doktorska w języku polskim
- nośnik CD z zarejestrowanym dziełem artystycznym

OCENA PRACY DOKTORSKIEJ:

Praca doktorska mgr Guang Hu pod tytułem „Orientalizm w utworach zachodnich na przykładzie *Turandot*, *Madame Butterfly* i *Das Land des Lächelns*”, składa się z dzieła artystycznego zapisanego na nośniku CD oraz jego opisu. Dzieło artystyczne stanowi nagranie prac projektowych doktoranckich. Zarejestrowany program przedstawia się następująco:

Opera - *Madame Butterfly* – G. Puccini

1.,, *Viene la sera... Vogliatemi bene* ”

Duet Butterfly&Pinkerton; Act I. Cio-Cio-san: Guanqun Yu. Pianist: Fugen Wei. Recording by: Shanghai Opera House recording studio

2. „*Addio fiorito asil*”

Aria Pinkertona; Act III. Pianist: dr Yan Rond. Recording by: dr hab. Ewa Lasocka, prof. UMFC

Opera – *Turandot* – G. Puccini

3. „*Non piangere, Liu*”

Aria Calafa; Act I. Pianist: dr Yan Rond. Recording Pianist: dr Yan Rond. Recording by: dr hab. Ewa Lasocka, prof. UMFC

4. „*Nessum dorma*”

Aria Calafa; Act III. Pianist: dr Yan Rond. Recording by: dr hab. Ewa Lasocka, prof. UMFC

Operetka – *Das Land des Lächelns* – F. Lehar

5. „*Immer nur Lächeln*”

Aria Sou-Chonga; Act I. Pianist: dr Yan Rond. Recording by: dr hab. Ewa Lasocka, prof. UMFC

6. „*Von Apfelbluten einen Kranz*”

Aria Sou-Chonga; Act I. Pianist: dr Yan Rond. Recording by: dr hab. Ewa Lasocka, prof. UMFC

7. „*Dein ist mein ganzes Herz*”

Aria Sou-Chonga; Act II. Pianist: dr Yan Rond. Recording by: dr hab. Ewa Lasocka, prof. UMFC

8. „*Bei einem Tee a deux*”

Duet Lisy&Sou-Chonga; Act I. Lisa; dr Aetan Kim, Pianist: dr Yan Rond. Recording by: dr hab. Ewa Lasocka, prof. UMFC

9. „*Wer hat die Liebe uns ins Herz gesenkt*”

Duet Lisy&Sou-Chonga; Act I. Lisa; dr Aetan Kim, Pianist: dr Yan Rond. Recording by: dr hab. Ewa Lasocka, prof. UMFC

W mojej ocenie, na uwagę zasługuje szczegółowa analiza wykonywanych utworów. Stanowi ona bardzo wartościowy i cenny wkład w badanie tego tematu. W przeprowadzonej pracy badawczej Doktorant w sposób uporządkowany i analityczny omawia wybrane fragmenty tekstu utworu, łącząc je z analizą materiału muzycznego. Dzięki temu, w sposób przekonujący i logiczny, wykazuje ścisły związek słowa z muzyką. Omawiane fragmenty ilustrowane są również konkretnymi, czytelnymi przykładami nutowymi.

Doktorant przedstawia także analizę muzyczną kompozycji, w której bada wpływ faktury materiału muzycznego, zmian dynamiki oraz tempa na charakter i zmianę nastrojów wykonywanego dzieła. Wykazuje również, w jaki sposób prowadzenie frazy, konkretne skoki interwałów czy rozwiązania harmoniczne, wpływają na oddanie lub zmienność emocji w ciągu przebiegu warstwy słowno – muzycznej. Opisane zagadnienia dotyczące oddechu, nie są jedynie rozważaniem teoretycznym, ale wynikają z praktyki wykonawczej Autora. Równie interesująca jest przeprowadzona analiza muzyczna akompaniamentu, w której Doktorant wykazuje, jakich środków muzycznych, i w jakim celu, użyli G. Puccini i F. Lehar, aby w pełni oddać właściwy charakter kompozycji.

Jakość techniczna dzieła artystycznego od strony dźwiękowej jest dobra. Doktorant dysponuje głosem tenorowym o przyjemnej barwie. Wykonanie dzieła cechuje dobra dykcja a co za tym idzie poprawna artykulacja. Moje wątpliwości budzi jedynie nie do końca rozwinięta i ustabilizowana technika oddechowa Doktoranta, przez co głos pozbawiony jest naturalnej wibracji i brzmi nieco „płasko”. Dodatkowo pojawia się zbyt siłowa emisja, szczególnie w wyższych rejestrach głosu. Od strony muzycznej wykonywane duety i arie są poprawne. Wykonawca zwraca uwagę na zmianę dynamiki, dzięki czemu udaje się Mu oddać nastrój wykonywanych utworów.

Do zarejestrowanego dzieła artystycznego, będącego podstawą postępowania w sprawie nadania stopnia doktora w dziedzinie sztuki, Pan mgr Guang Hu dołączył pracę pisemną, w której oprócz zagadnień zawartych w temacie, Doktorant przedstawia szczegółową analizę muzyczno – tekstową wykonywanych utworów.

Omawiana praca zbudowana jest poprawnie pod względem metodologicznym. Właściwą rozprawę poprzedza Abstrakt (również w języku angielskim), będący w pewnym sensie wprowadzeniem w badane zagadnienie. Wstęp pracy został podzielony na dwie części: Podstawa wyboru tematu oraz Metody badawcze. W pierwszym z nich Autor określa dziedzinę oraz zakres i charakter pracy dyplomowej, w drugiej zaś, przedstawia metody badawcze i kształt formalny opracowania. Praca ma dość rozbudowany układ formalny. Mimo iż składa się z czterech rozdziałów, to każdy z nich ma liczne podrozdziały, które w moim rozumieniu mają za cel usystematyzowanie badanego tematu. Pracę kończy Bibliografia oraz Podziękowanie.

W związku z rozbudowaną strukturą formalną rozprawy doktorskiej, pozwolę sobie pominąć jej szczegółowy opis, bo nie taki cel, moim zdaniem, ma powyższa recenzja.

Rozdział 1 Orientalizm Doktorant w tym rozdziale wyjaśnia pojęcie orientalizmu i próbę przedstawienia tego zjawiska w rozumieniu kultury zachodniej na przykładzie pracy badawczej Edwarda W. Saida.

Rozdział 2 Orientalizm w muzyce: to historyczny rys wpływu muzyki szeroko rozumianego wschodu na styl orientalny w kompozycjach europejskich kompozytorów, począwszy od Christopa Wilibalda Gluck'a, W. A. Mozarta, po N. Rimskiego – Korsakova. Omawiane fragmenty utworów Autor ilustruje wybranymi przykładami muzycznymi. Dokonuje również analizy wpływu stylu orientalnego na muzykę końca XIX i początku XX wieku.

Rozdział 3.1 Orientalizm w twórczości Pucciniego. Dotyczy głównie analizy treści i muzyki opery „Madame Butterfly”. Autor analizuje w nich historyczny, jak i kulturowy kontekst ówczesnej Japonii oraz ich wpływ na relacje między głównymi bohaterami. Na szczególną uwagę zasługuje podrozdział dotyczący badania skal japońskich i sposobu ich wykorzystania w operze przez kompozytora. W sposób bardzo czytelny i usystematyzowany autor przedstawia sposób budowy poszczególnych skal, przedstawiając je w formie przykładów nutowych. Przeprowadza również analizę wykorzystania ich w dziele Pucciniego, zarówno w warstwie wokalne jak i instrumentalnej.

Rozdział 3.2 Turandot – Orient niebezpieczny. Mimo iż dotyczy głównie badania warstwy muzyczno- tekstowej opery, Autor przedstawia w nim tło historyczne i kulturowe Chin i ich postrzeganie i niezrozumienie przez ówczesny świat zachodni. Dokonuje również krótkiej analizy wpływu chińskiej kultury na teatr i operę Europy. Podobnie, jak w przypadku opery „Madame Butterfly”, Pan Guang Hu przedstawia analizę warstwy muzycznej, wskazując i omawiając zastosowanie pentatoniki chińskiej w operze „Turandot” oraz ich integrację z melodiami diatonicznymi. Omawiane i opisywane fragmenty muzyczne, poparte są przykładami muzycznymi, co czyni ten badany aspekt bardzo czytelnym i zrozumiałym dla odbiorcy. Przeprowadza również analizę psychologiczną głównych bohaterów, skupiając się na różnicach kulturowych, podkreślając wpływ jaki na postawę życiową Chińczyków ma filozofia Konfucjusza i taoizmu.

Rozdział 4 „Das Land des Lächelns” F. Lehara – elementy operetki niosące ciężar konfliktu kulturowego. Autor pracy opisuje w nim definicję, historię i charakterystykę operetki oraz przedstawia jej strukturę. Dwa podrozdziały poświęca opisaniu biografii kompozytora oraz stylowi jego utworów. Przedstawia również tło powstania dzieła. Podobnie, jak w przypadku poprzednich omawianych dzieł, dokonuje również analizy muzycznej powyższego. Wykazuje różnice w użyciu skali pentatonicznej przez G. Pucciniego, który niejako łączył je ze skalą diatoniczną a F. Leharem, który miejscami stosował wyłącznie skalę pentatoniczną. Oczywiście, wszystkie analizy muzyczne ilustrowane są przykładami nutowymi.

Pracę zamyka Podsumowanie, w którym Doktorant opisuje własne przemyślenia oraz wyciąga wnioski na podstawie przeprowadzonej analizy badanego tematu. Podaje sugestie, dotyczące interpretacji utworów, które wynikają z własnej praktyki wykonawczej powyższego dzieła. W Podsumowaniu Autor zwraca uwagę, jak z biegiem lat zmieniło się postrzeganie kultury szeroko rozumianego Wschodu przez świat Zachodu. Od naiwnej

baśniowej krainy i strachem przed „innym”, po coraz lepsze zrozumienie odmienności tych dwóch kultur.

W bibliografii Doktorant wykorzystuje różne źródła; materiały nutowe, literaturę anglojęzyczną, niemieckojęzyczną, literaturę chińską oraz źródła internetowe.

Uważam, że praca jest wartościowa i posiada walor poznawczy i edukacyjny. Doktorant używa właściwej terminologii. Przypisy zostały wykonane prawidłowo, a cytowana literatura została dobrze ujęta. Powyższe sprawia, że opis dzieła spełnia standardy pod względem edytorskim, chociaż posiada nieliczne błędy, które nie wpływają jednak na wysoką wartość merytoryczną powyższej pracy. Jednak z obowiązku bycia recenzentem powyższej pracy, zmuszony jestem podzielić się swoimi wątpliwościami:

- brak imion kompozytorów w tytułach rozdziałów.
- brak opisu formy dzieła oraz brak imienia kompozytora; str.67 „*Die Feen*” Wagnera była inspirowana jedną z nich..
- brak imienia; str. 71; Uchida podsumowuje cztery „zasady”. Chodzi zapewne o badaczkę Aki Uchid
- moje wątpliwości budzi także stwierdzenie Autora; str .72; Księżniczka Turandot i książę Kalaf odzwierciedlają stereotypy etniczne, dotyczące odpowiednio Chin i Zachodu. Jeżeli przyjmujemy że zarówno Kalaf , jak i jego ojciec Timur, mieli pochodzenie tatarskie, czyli byli mieszkańcami Azji Środkowej, to trudno ich uznać jako przedstawicieli świata zachodniego pod względem kulturowym i światopoglądowym.
- Doktorantowi zdarzają się również niefortunne określenia np. str. 43; Postrzega jednak świat naiwnie i się samooszukuje.
- w Podziękowaniu wielokrotnie występuje błędna forma rodzajowa czasownika w pierwszej osobie: żeńska zamiast męskiej np. studiowałam, pracowałam, tworzyłam, poznałam, zapisalam.

Powyższa praca to szczegółowa analiza, która ma na celu zbadanie i potwierdzenie tez zawartych w temacie. W tym miejscu, jestem w stanie stwierdzić, że wszystkie wyżej wymienione cele i problemy badawcze zostały z wielką starannością opisane i zrealizowane. Doktorant dokonuje podsumowania własnych przemyśleń oraz wyciągniętych wniosków na

podstawie przeprowadzonej analizy badanego zagadnienia. Podaje sugestie, dotyczące interpretacji utworów, które wynikają z własnej praktyki wykonawczej powyższego dzieła.

KONKLUZJA:

Praca doktorska Pana mgr Guang Hu stanowi ciekawe i wyczerpujące ujęcie tematu. Doktorant, dzięki wnikliwej analizie wykonywanych utworów, pomaga szerzej spojrzeć na rozwiązanie pewnych problemów dotyczącej zarówno sfery wykonawczej, jak i interpretacyjnej w nich zawartych. Świadome wykorzystanie środków wyrazów oraz ścisła współpraca z pianistką dowodzi dojrzałości artystycznej Pana mgr Guang Hu.

Dlatego też, praca ta wnosi istotny wkład w rozwój reprezentowanej dyscypliny. W sposób wyczerpujący rozwiązuje przedstawioną problematykę. Wobec powyższego stwierdzam, że Pan mgr Guang Hu rozwiązał założone zagadnienie artystyczne i spełnił tym samym wymagania art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2023 r. poz. 742 z późn. zm.).

Stawiam wniosek o jej przyjęcie.

dr hab. Bartłomiej Tomaka